

contraste con las aportaciones del vocabulario de Enguera de J. Gulsoy. Las otras intervenciones, en valenciano o en castellano, *ad libitum*, han puesto el punto de atención en la enseñanza de estas hablas en la escuela y en el currículum de Secundaria; ha estado presente la toponimia del Rincón de Ademuz; la castellanización de las voces patrimoniales; las hablas de frontera; la cinematografía como recurso para el habla local; la antroponimia medieval en el Rincón de Ademuz; topónimos entre Valencia y Madrid; los orientalismos léxicos; el vocabulario del esparto; las formas de vida tradicionales en Tuéjar; las hablas churras y la transhumancia; las hablas locales de Bugarra y Gestalgar; el *Atlas Lingüístico del Churro en La Serranía (ALXLS)*; la toponimia histórica en Chulilla; la fraseología del churro. En estas ocasiones sucede que no siempre pueden presentarse en su momento todas las comunicaciones previstas por diversos motivos, pero estas —de buenos especialistas como Maite Mollà, Maria Pilar Perea, Luis Monferrer, Juan José Navarro, Miguel Requena...— sí se recogerán en la publicación de las actas, para las que la organización ha previsto que puedan ver la luz editorial —si todas las instituciones concurren— el año 2023.

Conviene aquí resaltar que en otro tiempo, por mi edad hablo de los años 60, pero el fenómeno es muy anterior, muchos vecinos de Valencia capital al menos nos sonreíamos al oír ciertas palabras y expresiones en miembros de familias poco ilustradas o en las “muchachas que bajaban a servir” a la ciudad: *esbararse, a la que ..., eso es por demás, no juguís, ayer bajemos, chacho, festear, moza...* Se nos apartaba de ello con cierto horror “biempensante” y corregían a las muchachas, pues se consideraba que aquello era una suerte de *patois*: ¡cegados! que no sabíamos distinguir entre un vulgarismo y un dialectalismo, sin conceder valor a la riqueza léxica (y a veces conceptual) que comportaba aquello. Las cosas, afortunadamente, han cambiado.

Esta miscelánea o *collectanea* de aspectos de un mismo tema general pone de manifiesto la vitalidad de dichos estudios, que comenzaron con el trabajo de campo de Vicente Llatas en el Villar del Arzobispo y su comarca, siguieron con el de Joseph Gulsoy en Enguera y continuaron con el estudio gramatical (*El castellano-aragonés en tierras valencianas*) de Natividad Nebot; a todo ello viene dando un impulso continuado e incansable Emili Casanova, y sus colaboradores, con su interés académico en la organización y participación —siempre ha aportado una comunicación en ellas— de estas jornadas, que dejan muy buena impresión y satisfacción en quienes asisten a ellas, tanto interviniendo, como escuchando a los colegas; y siempre quedando con el deseo de acudir a la siguiente convocatoria. Así, pues, quedamos con expectación a la espera de las siguientes jornadas, *numine et morbo volentibus*, que sin duda alcanzarán igualmente un éxito encomiable como esta y las anteriores.

Julián ESPADA

Presentació del llibre *Memòries d'un filòleg norantí*, de Joan Veny i Clar (Campos, 26 d'agost de 2022). — El 26 d'agost de l'any 2022, la vila de Campos clogué els actes de les festes patronals de la Mare de Déu d'Agost amb la presentació del llibre *Memòries d'un filòleg norantí*, escrit pel fill il·lustre del poble, el filòleg Dr. Joan Veny i Clar.

L'acte, que comptà amb la presència dels representants del poble i d'eminents personalitats del món acadèmic, s'ordenà en cinc parlaments.

Prengué la paraula, en primer lloc, el Sr. Miquel Oliver, assessor del Departament de Cultura de l'Ajuntament. Feu un parlament breu i especialment emotiu en què, basant-se en les pròpies vivències, glossà la importància que Joan Veny té per al seu poble natal —un poble natal que duu sempre al cor—, fins al punt de referir-s'hi com a “ambaixador campaner”, atès que, dins el món acadèmic, Campos, proclamat per Cosme Aguiló com la «capital de la dialectologia catalana», és conegut per ser el poble d'en Joan Veny.

En segon lloc oferí el seu parlament el Sr. Lleonard Muntaner, editor del llibre, el qual explicà el seu projecte de fer les biografies dels grans personatges de la Mallorca del segle xx, entre els quals, per raons òbvies, el Dr. Veny ocupa un lloc destacadíssim. L'editor exposà apassionadament la satisfacció que li suposà que un personatge tan essencial dins el món de la ciència lingüística contemporània accedís a publicar amb ell les seves memòries després d'anys d'insistir-hi.

Fou el torn després del presentador del llibre, a càrrec d'una altra eminència filològica, el Dr. Cosme Aguiló. El seu parlament fou una delícia per a un públic nombrosíssim que desbordà totes les previsions. Aguiló, a més d'una intuïció lingüística i unes dots per a la ciència descomunals, té un cabal lèxic disforjo i una captivadora habilitat per elaborar, i sobretot per dir, discursos amb un to de veu i una entonació que no permeten la indiferència. Quin homenàs de les lletres catalanes, i quin privilegi que és escoltar-lo! Sens dubte, l'amistat i la complicitat personal i acadèmica entre el Dr. Veny i el Dr. Aguiló, que s'evidenciaren en constants mostres de cordialitat sincera, influïren en la tria del presentador —tot un encert—, que quedà a l'alçada de les expectatives. Aguiló, amb aclucades d'ull lèxiques constants cap a la feina del seu col·lega i amic, glossà la figura de Joan Veny tant des d'un punt de vista acadèmic com, sobretot, emotiu i personal, fent una caracterització del personatge tan sincera com poc comuna, car poques personalitats reuneixen un saber acadèmic com el de Veny i una essència afable, entranyable m'atrevesc a dir, fins a l'extrem que fou explicitada per Aguiló amb mots com «bonesa», «enamorat de la seva família» o «humilitat», entre moltes d'altres. També explicità els tres puntals de la seva vocació: Campos, la Universitat de Barcelona i l'IEC, i clogué el discurs tornant a la vasta obra del Dr. Veny, glossant especialment l'*Atles Lingüístic del Domini Català* i el *Petit Atles Lingüístic del Domini Català*, entre citacions a d'altres autors, per acabar amb uns versos del poeta campaner Joan Pomar, que no em puc resistir a transcriure:

Del carrer Pare Alzina al carrer Biscaia
potser hi ha, només al mig, la mar.
Que uneix i separa. Que acosta i allunya.
L'oneig suau que va i ve vos porta noves,
instants entranyables, que els anys amaren
amb tots els dons, que la memòria guarda
amb pany i clau.

I, previ al discurs de cloenda de la batlessa de Campos, que també elogià la figura del fill il·lustre del poble que presideix, fou el torn de Joan Veny. Amb una clarividència i vitalitat absolutament admirables, feu un eloqüent discurs en què, amb tints d'emoció, parlà de la seva relació amb Campos, de com la seva família i la seva infantesa l'afaiçonaren per fer-lo ser qui és. Dedicà una bona part del temps a allò que l'apassiona, la ciència lingüística, i des del seu rigor acadèmic característic, lloà la tasca codificadora de Fabra i de l'IEC, tot explicant que la llengua formal i la informal són dues cares d'un mateix fet, i de com això passa amb totes les llengües codificades del món, sense que suposi cap casta de perill —ans al contrari— per a la pervivència de les varietats informals. Tot això li serví per clamar contra el secessionisme lingüístic, despullant-lo de qualsevol fantasia acadèmica, i ho pogué dir des de l'autoritat indiscutible que els seus mèrits acadèmics, fruit de tota una vida de feina extraordinàriament rigorosa, li atorguen de forma merescuda i inqüestionable.

La seva humilitat quedà palesa quan acurçà el discurs perquè patia per la multitud que l'havia de seguir de dreta o des de fora de la sala perquè era plena a vessar i el nombrós públic assistent no hi cabia. Perquè en Joan *Terrola* és un personatge entranyable i molt estimat al seu poble, un poble que li ha dedicat el nom de l'escola pública, que li ha atorgat la màxima distinció institucional, que l'ha proclamat fill il·lustre i que, en conseqüència, el té retratat amb orgull a la sala de plens de la

Casa de la Vila. El seu poble natal el reconeix i l'admira, i li ho fa saber constantment. És per això, i perquè Joan Veny duu Campos al cor, que som del parer que d'entre la infinitud de distincions amb què ha estat justament homenatjat, les que li han arribat des del seu poble estimat són de les més pregonament guardades dins el seu cor.

Joan Ignasi SERVERA VILA
IES Damià Huguet

Jornada del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana: «Joaquim Mallafrè, traductor» (Universitat Rovira i Virgili, 28 de setembre de 2022). — El 28 de setembre de 2022, al Campus Catalunya de la Universitat Rovira i Virgili (URV) es va celebrar la jornada anual del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana (GRILC), enguany dedicada al traductor —i professor jubilat, estimat i enyorat del Departament de Filologia Catalana de la URV— Joaquim Mallafrè i Gavaldà.

La jornada va començar amb la inauguració de l'acte a càrrec de Lurdes Malgrat, directora dels Serveis Territorials a Tarragona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Miquel Àngel Pradilla, director del Departament de Filologia Catalana de la URV, i Magí Sunyer, director del GRILC. Seguidament, es va iniciar la primera tanda de conferències a la sala de graus del Campus.

La xarrada de Jordi Ginebra (URV), «Joaquim Mallafrè, estudiós de la llengua», va abordar la figura de Joaquim Mallafrè com a lingüista. Ginebra va enllaçar la disciplina de la traducció amb la lingüística. Un traductor és, per força, un lingüista. Però, per a Ginebra, Mallafrè també ha estat un lingüista en altres facetes de la seua trajectòria professional, com a estudiós de la història de la codificació contemporània del català, com a lexicògraf, com a teòric de la variació lingüística i com a especialista en l'estudi de les relacions entre l'ús de la llengua i la varietat estàndard.

Francesc Parcerisas (Universitat Autònoma de Barcelona) va pronunciar la conferència «*Tom Jones*, la mirada del traductor», en la qual va lloar amb vehemència l'obra de Henry Fielding i la traducció que en va fer Mallafrè, publicada en dos volums el 1984 a Les Millors Obres de la Literatura Universal (Edicions 62 i La Caixa). Parcerisas va convèncer el públic de la necessitat imperiosa i indefugible de llegir-la.

Jordi Lamarca (URV), per la seua banda, a «*Tristram Shandy*. Una novel·la proteica. Una traducció proteica», va parlar de la traducció de l'obra de Laurence Sterne, *Vida i opinions de Tristram Shandy*, publicada a casa nostra per l'Editorial Proa l'any 1993, i en destacà el qualificatiu 'proteïforme' en el sentit en què se sol utilitzar en els estudis literaris anglesos la paraula *prothean*, referint-se a 'versatilitat'. Lamarca va ressaltar aquesta capacitat en l'obra i en la traducció de Mallafrè.

I, tot seguit, a l'Aula Magna del Campus Catalunya de la URV, es va poder gaudir d'un espectacle magnífic, en què Dolors Esquerda i Jordi Francesc feien una lectura dramatitzada d'alguns textos escollits de l'obra *Ulisses*, amb la col·laboració de l'homenatjat fent-ne la contextualització. Així, es va poder gaudir d'un fragment del capítol que alludeix a les sirenes, un altre del capítol dedicat al ciclop i el monòleg de Molly Bloom.

A la tarda, van continuar les conferències. Teresa Iribarren (Universitat Oberta de Catalunya), amb la conferència «Joaquim Mallafrè: l'excepcionalitat de les traduccions de James Joyce», va parlar de la singularitat de les traduccions de l'*Ulisses*, *Dublinesos* i *Giacomo Joyce* fetes per Mallafrè. D'una banda, va destacar el coneixement del traductor quant a les llengües en els seus diversos registres i quant al domini de la tasca de la traducció —reflectits tots dos, coneixement i domini, en el seu llibre *Llengua tribu, llengua de polis* entre altres. Quant a l'*Ulisses*, va desta-